

มรณานุสรณ์: ศาสตราจารย์เกียรติคุณ นายแพทย์ทินรัตน์ สติติมานการ

รองศาสตราจารย์ แพทย์หญิงกาวิน สุวรรณกุล, รองศาสตราจารย์ นายแพทย์ทวี เลาพันธ์,
รองศาสตราจารย์ แพทย์หญิงคัมภีร์ แสงรุจิ

ภาควิชาพยาธิวิทยา คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล กรุงเทพมหานคร ๑๐๓๐๐

ศาสตราจารย์เกียรติคุณ นายแพทย์ทินรัตน์ สติติมานการ เกิดเมื่อวันที่ ๗ สิงหาคม พ.ศ. ๒๔๖๔ ที่จังหวัดอุบลราชธานี เป็นบุตรคนที่ ๒ ของหลวงสติติมานการ (ชวน สุเปียพันธ์) และนางลาวลีย์ สุเปียพันธ์ ศึกษาในระดับประถมศึกษาที่โรงเรียนศิริจักรเพชร และมัธยมศึกษาที่โรงเรียนเทพศิรินทร์ ศึกษาเตรียมแพทยศาสตร์ที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และสำเร็จการศึกษาปริญญาแพทยศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์ เมื่อปี พ.ศ. ๒๔๘๘ เป็นแพทย์ศิริราชรุ่นที่ ๕๐

ศาสตราจารย์เกียรติคุณ นายแพทย์ทินรัตน์ สติติมานการ รับราชการเป็นอาจารย์ของภาควิชาพยาธิวิทยา คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๘๘ ได้รับพระราชทานปริญญาแพทยศาสตรดุษฎีบัณฑิต คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล เมื่อปี

พ.ศ. ๒๔๙๖ ท่านได้รับทุน ไอ.ซี.เอ ไปศึกษาพยาธิวิทยาที่มหาวิทยาลัยเยล ประเทศสหรัฐอเมริกาในช่วงปี พ.ศ. ๒๔๙๖-๒๔๙๗ และดำรงตำแหน่งหัวหน้าภาควิชาพยาธิวิทยาระหว่างปี พ.ศ. ๒๕๑๖-๒๕๒๔ หลังจากเกษียณอายุราชการในปี พ.ศ. ๒๕๒๔ แล้ว ท่านก็ยังปฏิบัติงานเป็นอาจารย์พิเศษของภาควิชาพยาธิวิทยาอย่างต่อเนื่องโดยไม่ขอรับค่าตอบแทน

ศาสตราจารย์เกียรติคุณ นายแพทย์ทินรัตน์ สติติมานการ เป็นผู้หนึ่งที่ได้พัฒนางานพยาธิวิทยาของคณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาลให้มีความก้าวหน้าเป็นผู้ริเริ่มการนำเทคนิคใหม่ ๆ มาใช้ในงานพยาธิวิทยาหลายด้าน เช่น ในปี พ.ศ. ๒๕๐๖ ได้จัดตั้งห้องปฏิบัติการฮิสโตเคมี (Histochemistry) และไฟรเซนเซกชัน (Frozen section) ซึ่งเป็นเทคนิคที่ช่วยทำให้การวินิจฉัยทางพยาธิวิทยาถูกต้องแม่นยำขึ้น ท่านได้พัฒนางานไฟรเซนเซกชันให้ดียิ่งขึ้นด้วยการใช้เครื่อง cryostat ทำให้พยาธิแพทย์สามารถให้การวินิจฉัยทางพยาธิวิทยาได้รวดเร็วและเป็นปัจจัยช่วยการตัดสินใจของคัลยแพทย์ระหว่างการผ่าตัด ในปี พ.ศ. ๒๕๑๖ ได้จัดตั้งห้องปฏิบัติการจุลทรรศน์อิเล็กตรอน ทำให้อาจารย์ของภาควิชาพยาธิวิทยาและภาควิชาอื่น ๆ ของคณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล ตลอดจนอาจารย์ของสถาบันการศึกษาอื่นอีกหลายแห่งได้มีโอกาสศึกษาค้นคว้าวิจัยงานที่ต้องใช้การตรวจทางกล้องจุลทรรศน์อิเล็กตรอนเป็นส่วนประกอบ

ได้เป็นอย่างดีรวมทั้งเป็นแหล่งให้การฝึกอบรมทางด้านนี้แก่นักศึกษาระดับต่าง ๆ อีกหลายหลักสูตรทั้งในประเทศและต่างประเทศ

ศาสตราจารย์เกียรติคุณ นายแพทย์ทินรัตน์ สถิตนิมานการ ได้รายงานผู้ป่วยติดเชื้อราคริปโตค็อกคัสนีโอฟอร์แมนเป็นรายแรกของประเทศไทย ท่านสนใจศึกษาพยาธิวิทยาและโรคตับและทางเดินน้ำดี ท่านและคณะได้รายงานการเกิดมะเร็งสามชนิดในก้อนเนื้อเดียวกันของลำไส้ใหญ่ ประกอบด้วยอะดิโนคาร์ซิโนมา, สแควมัสคาร์ซิโนมา และคาร์ซินอยด์เป็นรายแรกของโลก ลงตีพิมพ์ในวารสาร Cancer

ศาสตราจารย์เกียรติคุณ นายแพทย์ทินรัตน์ สถิตนิมานการ ได้รับทุนวิจัยจากประเทศสหรัฐอเมริกาในช่วงปี พ.ศ. ๒๕๐๓-๒๕๐๕ ได้รับแต่งตั้งให้เป็นเป็นผู้เชี่ยวชาญทางพยาธิวิทยาขององค์การอนามัยโลกระหว่างปี พ.ศ. ๒๕๑๐-๒๕๑๔ และเป็นที่ปรึกษาสถาบันมะเร็งแห่งชาติ กระทรวงสาธารณสุข ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๒๓-๒๕๔๕

ตั้งแต่เริ่มรับราชการจนถึงเกษียณอายุราชการ ศาสตราจารย์เกียรติคุณ นายแพทย์ทินรัตน์ สถิตนิมานการ มีงานวิจัยที่ได้รับการตีพิมพ์เผยแพร่ทั้งวารสารในประเทศและต่างประเทศ รวม ๗๐ เรื่อง และหลังเกษียณอายุราชการแล้ว ๒๕ เรื่อง รวมทั้งสิ้น ๙๕ เรื่อง

ศาสตราจารย์เกียรติคุณ นายแพทย์ทินรัตน์ สถิตนิมานการ เป็นผู้มีความตั้งใจดี อารมณ์เย็น จึงเป็นครูแพทย์คนหนึ่งที่เป็นที่รักของลูกศิษย์เป็นจำนวนมาก ลูกศิษย์สามารถสัมผัสถึงความเมตตาจากท่านได้เสมอ หัวข้อวิทยานิพนธ์ที่ศาสตราจารย์เกียรติคุณ นายแพทย์ทินรัตน์ สถิตนิมานการ สอนมาโดยตลอดคือ เนื้องอก (Neoplasia) และ โรคตับและทางเดินน้ำดี (Diseases of the hepatobiliary system) ท่านเป็นครูแพทย์ที่มีความตั้งใจสอน สอนไปซ้ำ ๆ ให้นักศึกษาเข้าใจ คอยพูดคุยกักถามยกตัวอย่างให้เห็นภาพ นักศึกษามักให้ความเห็นว่าเป็นชั่วโมงที่เรียนวิทยานิพนธ์เข้าใจได้ดี ซึ่งเป็นรูปแบบและเทคนิคการสอนที่สอดคล้องกับหลักการทางการศึกษา และเป็นตัวอย่างของการสอนที่เน้นให้นักศึกษาทำความเข้าใจหลักการสำคัญมากกว่าการยัดเยียดรายละเอียด

ละเอียด และเป็นตัวอย่างของการเรียนการสอนที่เปิดโอกาสให้นักศึกษามีส่วนร่วม หรือที่เรียกกันว่า active student participation

ศาสตราจารย์เกียรติคุณ นายแพทย์ทินรัตน์ สถิตนิมานการ ยังเป็นอาจารย์พิเศษสอนวิชาพยาธิวิทยาให้นักศึกษาอีกหลายหลักสูตรในหลายสถาบันการศึกษา เช่น หลักสูตรแพทยศาสตรบัณฑิตของคณะแพทยศาสตร์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ วิทยาลัยแพทยศาสตร์พระมงกุฎเกล้า คณะแพทยศาสตร์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ประเภทวิชาเวชกรรม สาขาวิชาการแพทย์แผนไทยประยุกต์ โรงเรียนอาชีวเวชเป็นต้น

ช่วงเวลาระหว่าง พ.ศ. ๒๕๑๗-๒๕๑๙ ศาสตราจารย์เกียรติคุณนายแพทย์ทินรัตน์ สถิตนิมานการ ดำรงตำแหน่งอาจารย์ผู้ปกครอง (เป็นตำแหน่งเรียกผู้ช่วยคณบดีฝ่ายการศึกษาในช่วงนั้น) จากการลงคะแนนเสียงของนักศึกษาแพทย์ โดยเป็นอาจารย์ผู้ปกครองท่านแรกที่ได้รับการเลือกตั้งด้วยวิธีนี้ในช่วงหลังวันที่ ๑๔ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๑๖ และระหว่างปี พ.ศ. ๒๕๑๙-๒๕๒๒ ท่านดำรงตำแหน่งรองอธิการบดีฝ่ายการศึกษาของมหาวิทยาลัยมหิดล

ศาสตราจารย์เกียรติคุณ นายแพทย์ทินรัตน์ สถิตนิมานการ เป็นผู้ก่อตั้งสมาคมจุฬารศโนเล็กตรอนแห่งประเทศไทยขึ้นเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๒๖ เคยดำรงตำแหน่งผู้บริหารขององค์การวิชาการและวิชาชีพหลายแห่ง เช่น บรรณาธิการจดหมายเหตุการแพทย์ของแพทยสมาคมแห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์ นายกสมาคมวิทยาลัยพยาธิวิทยานานาชาติ สาขาประเทศไทย เป็นต้น ศาสตราจารย์เกียรติคุณ นายแพทย์ทินรัตน์ สถิตนิมานการ เป็นตัวอย่างครูแพทย์ศิริราชที่ทุ่มเทกำลังกายกำลังใจให้กับคณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาลเป็นอย่างมาก ภาพที่ชาวศิริราชเห็นเป็นประจำจนคุ้นตา คือ ภาพของอาจารย์พยาธิแพทย์ที่มีความสุภาพอ่อนโยน ปฏิบัติตนสม่ำเสมอ มาทำงานแต่เช้าและกลับเย็น ไม่เว้นแม้จะเป็นวันหยุดราชการ เมื่อมีเวลาว่างท่านจะนั่งอ่านตำราวารสารต่าง ๆ เพื่อเตรียมการสอน และงานเขียน

ศาสตราจารย์เกียรติคุณ นายแพทย์ทินรัตน์

สถิตินิมนการ ได้รับเหรียญเชิดชูเกียรติ (Medal of Honors) จากสถาบันพยาธิวิทยาทหาร (Armed Forces Institute of Pathology, AFIP) นครวอชิงตัน ประเทศสหรัฐอเมริกา และได้รับพระราชทานปริญญาดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์ เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๓๙

ด้วยคุณงามความดี ความรู้ความสามารถ และความสำนึกในการประกอบอาชีพ มีผลงานที่เป็นประโยชน์ เป็นที่ยอมรับทั้งระดับในประเทศและระดับนานาชาติ ศาสตราจารย์เกียรติคุณ นายแพทย์ทินรัตน์ สถิตินิมนการ จึงได้รับรางวัล มหิดลยากร ประจำปี ๒๕๓๘ จาก สมาคมศิษย์เก่ามหาวิทยาลัยมหิดล และได้รับโล่เกียรตินิยม ศิษย์เก่าแพทย์ศิริราชดีเด่น ประจำปี พ.ศ. ๒๕๔๓ จาก สมาคมศิษย์เก่าแพทย์ศิริราช

ศาสตราจารย์เกียรติคุณ นายแพทย์ทินรัตน์ สถิตินิมนการ ชอบฟังดนตรีคลาสสิก เล่นกีฬาเทนนิส และแบดมินตัน ในช่วงที่ยังรับราชการท่านมีสุขภาพแข็งแรงดีมาโดยตลอด จนช่วงหลังเกษียณอายุราชการจึงมีโรคความดันโลหิตสูง เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๔๓ พบว่าเป็นโรค

มะเร็งตับ ได้รับการผ่าตัดที่โรงพยาบาลศิริราชเพื่อเอาก้อนเนื้อออกออก ต่อมาท่านเจ็บป่วยต้องเข้าโรงพยาบาลศิริราชอีกหลายครั้ง พ.ศ. ๒๕๔๓ ต้องเข้ารับการรักษาด้วยอาการของเส้นเลือดในสมองแตก พ.ศ. ๒๕๔๖ รับการรักษาเส้นเลือดหัวใจตีบ พ.ศ. ๒๕๔๗ เข้ารับการผ่าตัดรักษาไส้ติ่งอักเสบที่แตกและทำให้มีช่องท้องอักเสบ และท่านต้องเข้าโรงพยาบาลศิริราชอีกครั้งเมื่อเดือนมีนาคม พ.ศ. ๒๕๔๙ เนื่องจากเส้นเลือดในสมองแตกซ้ำ ท่านมีโรคแทรกซ้อนหลายอย่างและถึงแก่กรรมเมื่อวันที่ ๒๑ เมษายน พ.ศ. ๒๕๕๐ อย่างสงบ หลังจากที่ป่วยด้วยโรคต่าง ๆ มานานประมาณ ๗ ปี

มรณกรรมของศาสตราจารย์เกียรติคุณ นายแพทย์ทินรัตน์ สถิตินิมนการ นอกจากเป็นการสูญเสียพยาธิแพทย์ผู้มีบทบาทสำคัญท่านหนึ่งในการวางรากฐานของภาควิชาพยาธิวิทยา ยังเป็นการสูญเสียครูแพทย์ตัวอย่างของคณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาลอีกด้วย